

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı**

tarafından Anayasa'nın 98'inci,

İçtüzüğün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederiz.

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

Türkiye'nin taraf olduğu BM Çocukları Sözleşmesi ile Çocuk Adaletinin İcrasına Dair Birleşmiş Milletler Minimum Standart Kuralları'na (Pekin Kuralları) göre çocuklar için özgürlükten yoksun bırakma/hapsetme son çare ve de en kısa süreyle başvurulması gereken yöntem olması gerekirken Türkiye'de, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 02.02.2026 tarihli verilerine göre, en az 4505 çocuk hapishanelerde tutulmaktadır. Bunun yanı sıra Ocak 2026 tarihli ülkenin dört bir yanında gelişen protestolarda çocuklar hakkında yürütülen adli süreçlerde de, en son başvurulması gereken, tutuklama "tedbirinin" yaygın ve ölçüsüz biçimde uygulandığına dair çok sayıda somut örnek bulunmaktadır.

Pekin Kurallarınının 2/2-a maddesinde çocuk, "birbirinden farklı hukuk sistemleri içerisinde işleyebileceği bir suçtan ötürü kendisine yetişkinlerden farklı davranılan küçük veya genç kişi" olarak tanımlanmasına rağmen, Türkiye'de çocuklar ceza adalet sisteminde yetişkinlerle çarpık bir şekilde eşitlenmektedir. Hapis cezası ile kişinin özgürlüğünün kısıtlanmasının yanında ikincil başka bir cezalandırmaya sebep olunmaması gerekirken mevzubahis çocuk mahpuslar olduğunda, hapis cezasının doğası gereği, çocukların yaşam, gelişim ve eğitim başta olmak üzere birçok hakkını ihlal ettiği bir hakikat niteliğindedir.

Hapishanelerin çocuklar için psikolojik ve pedagojik açıdan uygun yerler olmamasına rağmen belirtildiği üzere binlerce çocuk hapishanelerde tutulmaktadır. Birçok yetişkin hapisanesinde de, düzenli ve nitelikli veriler CTE tarafından paylaşılsa dahi, 200'e yakını kız çocukların oluşturduğu yaklaşık 1500 çocuğun bulunduğu sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları araştırmalarla tespit edilmiştir.

Ocak 2026 protestoları neticesinde tutuklanan çocuklardan birisi de İzmir'de 12. sınıf öğrencisi bir çocuktur. 16 yaşındaki çocuk hakkında, sosyal medya hesabından paylaştığı, birçok iktidar yetkilisi ve halklar arası husumeti derinleştirmek isteyen politik odakların kriminalize etmeye teşebbüs ettikleri, "saç örme" videosu, bir fotoğraf ve bir şarkı paylaştığı için "örgüt

propagandası” iddiasıyla soruşturma başlatılmış, ardından tutuklanarak İzmir Çocuk ve Gençlik Hapishanesine götürülmüştür.

Eğitim çağında olan bir çocuğun sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek tutuklanması; çocuğun üstün yararı, ifade özgürlüğü ve eğitim hakkı bakımından ağır bir hak ihlali niteliğinde olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Zira Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 3. maddesinde ifade edildiği üzere “Çocuğa ilişkin bütün faaliyetlerde - ister kamu ister özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yürütülsün - çocuğun üstün yararı esas alınacaktır.” Tüm bu hükümler çerçevesinde devlet, aile veya başka bir kurum bir karar alırken, çocuğun en iyi şekilde korunması, gelişmesi ve refahının sağlanması temel ölçüt olmalıdır. Buna karşın mezkûr çocuk hakkında tutuklama gibi ağır bir tedbirin uygulanması, çocuk adalet sisteminin koruyucu değil cezalandırıcı biçimde işletildiğini göstermektedir.

Bu bağlamda;

1. Hapishanelerde tutuklu ve hükümlü olarak bulunan çocukların yaş, cinsiyet ve buldukları hapishane türüne ve kente göre dağılımı nedir?
2. Türkiye'nin taraf olduğu BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve Pekin Kuralları uyarınca çocuklar için özgürlükten yoksun bırakmanın son çare olması gerekirken, tutuklu çocuk sayısının bu düzeye ulaşmasının gerekçesi nedir? Adli sistemle ilişkilenen çocuklara dair tutuklama harici uygulanan koruyucu tedbirler nelerdir?
3. Çocuklar hakkında verilen tutuklama kararlarında “son çare” ve “en kısa süre” ilkelerinin gözetilip gözetilmediğine ilişkin Bakanlığınızca yürütülen bir izleme, denetim veya veri toplama çalışması bulunmakta mıdır?
4. Çocuklar hakkında tutuklama yerine uygulanabilecek adli kontrol, koruyucu ve destekleyici tedbirlerin kullanım oranı nedir? Bu oran yıllara göre nasıl değişmiştir?
5. Yetişkin hapishanelerinde tutulan çocuk sayısı kaçtır ve bunun gerekçesi nedir?
6. Yetişkin hapishanelerinde tutulan çocukların psikolojik, pedagojik ve sosyal destek hizmetlerine erişimi nasıl sağlanmaktadır? Bu konuda özel bir düzenleme veya denetim mekanizması var mıdır?

7. Hapsetmenin çocukların eğitim hakkı, ruhsal gelişimi ve sosyal yaşamı üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış herhangi bir etki analizi veya rapor bulunmakta mıdır?
8. Ocak 2026 tarihinde ülke genelinde gerçekleşen protestolar sonrasında kaç çocuk hakkında tutuklama kararı verilmiştir? Bu çocuklara yöneltilen suçlamaların türleri nelerdir?
9. Ocak 2026 protestoları kapsamında sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek haklarında soruşturma başlatılan ve/veya tutuklanan çocuk sayısı kaçtır?
10. İzmir'de 12. sınıf öğrencisi olan 16 yaşındaki bir çocuğun, sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek tutuklanması sürecinde, çocuğun üstün yararı, ifade özgürlüğü, eğitim hakkı bakımından herhangi bir bireysel değerlendirme yapılmış mıdır? Mezkûr çocuk hakkında sosyal inceleme raporu hazırlanmış mıdır?
11. Eğitim çağındaki çocuklar hakkında tutuklama kararı verilmeden önce, adli kontrol veya koruyucu–destekleyici tedbirlerin neden yetersiz görüldüğüne dair mahkemeler tarafından gerekçeli bir değerlendirme zorunlu mudur?